

izrade u toku ove godine za slabog vremena 3 krapovska griba i 100—150 drugih ukljevniha mreža, i t. d. Za ove svrhe imamo dovoljno materijala, t. j. opletenih mreža.

Državni i zadružni sektor — to se može reći sa sigurnošću — bit će sa glavnim sredstvima opremljen za ulov ribe u toku ove i iduće godine.

Sa svim uključenim ribarima u Državnom sektoru su sklopljeni ugovori o radnom odnosu i njihovoj egzistenciji 15. ovog mj. Tako su pristupili radu u izradi materijala za ribarske svrhe i htjeli pristupiti ulovu ribe, kako bi što prije počeli da svoj plan za državni sektor izvrše, koji je bio predviđen za 4 kvartal 1949. Ali uslijed slabog vremena i velike poplave i narasta vode u Skadarskom jezeru tokom ovog mjeseca (XI.) nema nikakvog izgleda da će se pristupiti ulovu ribe, a postoji bojazan da će i mjesec decembar dati slabog rezultata, tako da se neće moći očekivati neki dobar uspjeh za ulov ribe u ovoj godini. Uzrok je južno vrijeme. To očekiva i zadružni sektor (za 4 kvartal), a o privatniku da ne govorimo.

Jedina naša utjeha je ta, što će naš Državni sektor morati postići dobre rezultate u nastupajućoj sezoni 1950. g. On će biti sretan da dočeka i izvrši svoj naredni plan ulova ribe, i ukoliko svoj plan u ovoj godini nebi izvršio iz objektivnih razloga, zbog južnog vremena i velikog narasta vode, koja je poplavila sva naša ribarska gribišta.

Što se tiče tekućih voda u našoj Republici, Ministarstvo Industrije — Uprava za ribarstvo, izradila je uputstva za osnivanje ribolovnih udruženja, kojima rukovodi Povjereništvo za Poljoprivredu i šumarstvo pri SNO-ima, tako da su sve naše vode podvrgnute kontroli Narodne vlasti.

U SNO-ima Cetinje, Bar i Titograd, gdje je ribarstvo prilično razvijeno i dominira u glavnom na Skadarskom jezeru, oformljene su Sreske Uprave za ribarstvo, koje imaju zadatak da vode kontrolu nad zaštićenom

i unapređenjem ribarstva, da vode statistiku o ulovu, preradi i raspodjeli ulovljene ribe, da izdaju ribolovne dozvole privatnim ribarima na svome području i t. d.

Ministarstvo Industrije preduzelo je mjere za podizanje vještačkih mrestilišta pastrve u našim vodama i to 1 na »Vidrovanu« i 1 na Crnom Jezeru« u Šavniku-Žabljak, koja će se ove godine podići, za koji rad nedostaje stručna radna snaga i potrebne mreže za ulov pastrve. Te smo mreže počeli sami raditi, a stručnjake za ovaj posao moraćemo stvarati i slati na kurs u Hrvatsku. Taj će kurs početi ove godine u decembru mjesecu na praktičnom radu i teoretskom shvatanju uzgoja pastrva.

Melioracijom bazena Skadarskog jezera daće se mogućnost za podizanje vještačkih mrestilišta i ribogojilišta u našoj Republici Crnoj Gori, gdje su i dosad rađena neka ispitivanja i već postoje određeni reoni za ova ribogojilišta t. j. za uzgoj i nasađivanje plemenitog šarana i t. d.

Ulov ribe od 1. januara do 1. oktobra u našoj Republici (1949.) izgleda ovako i to po sektorima:

1) Morsko ribarstvo:	
a) Državni sektor	oko 58%
b) Zadružni sektor	oko 114%
c) Privatni sektor	oko 37%
a) Državni sektor	

2) Slatkovodno ribarstvo:	
b) Zadružni sektor	oko 116%
e) Privatni sektor	oko 117%

računajući u tome i ulov ribe koji su imale i seljačke radne zadruge na području SNO-a Titograd-Zete, koje su ribarile u privatnom sektoru (preko svojih članova).

Ukupni ulov ribe izvršen je sa 80%.

Pero Lopčić

službenik Uprave za ribarstvo pri Ministarstvu

Obnova vještačkih ribnjaka u NR Bosni i Hercegovini

U Bosni i Hercegovini postoje decada samo dva ribogojstva za šarane. Jedno u Saničanima, srez Prijeđor, sa površinom od oko 300 ha, a drugo u Bardači, srez Srbac, sa površinom od 475 ha. Osnovana su oko 1902. godine na zemljištu kupljenom od bivšeg bosansko-hercegovačkog erara.

Oba ribogojstva su u toku rata razorena. Ribnjaci u Saničanima razrušeni su na početku 1942. g. prilikom ratnih operacija u onom kraju, a ribnjaci u Bardači istom u zadnjim mjesecima rata. Zemljište ribnjaka je posle toga služilo zemljoradnicima iz okoline za poljoprivrednu proizvodnju.

Na koncu marta 1948. godine određena je ministarska komisija sa zadatkom da pregleda stanje ribnjaka i da organizuje njihovu obnovu. Komisija je ustanovila da od ribnjaka nije ostalo ništa nego samo oštećeni nasipi i tri male čuvarske kuće. Ostale zgrade, stambene i gospodarske, bile su potpuno iščezle a isto tako grljenaci ustave. Sastavljen je plan za obnovu. Morali su se popraviti svi nasipi u dužini od oko 20 km i ka-

nali u dužini od oko 8 km. U Saničanima morali su se izgraditi novi zimovnici a na oba mjesta sve stambene i gospodarske zgrade.

Stručno rukovodstvo dobilo je zadatak da se odmah osposobi jedan mali ribnjak, da se nabave matice i da tamo vlada oskudica matice usled haranja ribije zaraze »Ascites«. Bilo je proteklo mnogo dragocjenog vremena a ribnjak pun vode čekao je na matice.

Kao zadnja mogućnost da se ipak stvore matice za mrijest u ovom proljeću pristupilo se pokušaju da se ulovi koji plemeniti šaran u otvorenim vodama u blizini ribnjaka. Ljudi iz okoline ribnjaka pričali su da je mnogo ribe izašlo iz ribnjaka u potoke za vreme kad su ribnjaci razrušeni i da se od ove ribe još može primijetiti po koji komad u potocima i rijekama oko ribnjaka.

Pošlo se na lov i ribari pod vodstvom starog ribarskog majstora Stojana Manića iz Saničana uspjeli su odmah prvog dana da ulove jednu veliku maticu od plemenitog šarana, ženku oko 10 kg tešku. Velika je bila radost zbog ove prve matice, koja je puštena svom paž-

njom u ribnjak »Jezero«. Kako je bila u ovom času jedina riba na ribnjacima i od velike važnosti smatrali smo potrebnim da joj damo ime. I tako je svečano dobila ime »Antonija«.

Nastavili smo lov nadajući se, da ćemo joj naći zgodna druga ali za prvo vreme nismo imali sreće. Osam dana smo lovili po potočima, mučili se i poderali mreže na granju i panjevima, ali bez uspjeha. Onda smo zvali u Saničane poznate ribare iz Doline na Savi, braću Jovana i Vasu Plotana, koji su naročito vješti u lovu na rijekama. I oni su imali u tako teškim prilikama veliku muku, ali posle osam dana rada su ipak izlovili još jednu maticu, srećom mužjaka, kome smo odmah dali ime »Vaskrsija«. I on je pušten u Jezero. Mladom paru, koji je inače bio po malo u godinama, željeli smo svu bračnu sreću. Kasnije, posle vremena mrijesta ulovili smo još šest komada matica u pritokama Save blizu Barđace.

Ribnjak Jezero je dosta prostran za jedan par matica i tako nismo mogli opaziti kako se maticice mrijeste.

Ali u toku mjeseca juna vidio se već lijep broj mlada, kao dokaz da je mrijestjenje izvršeno. Ovaj mlad je dobro napredovao iako nije dobio umjetne hrane. Kad je izvršen lov bilo je 41.000 komada jednogodišnjih šarana sa ukupnom težinom od 7400 kg. Prosječna težina komada bila je 18 dkg a bilo je dosta komada od 35 dkg.

Bili smo vrlo ponosni na naše maticice, Antoniju i Vaskrsiju, kojim smo prilikom lova čestitali na revnom radu u korist naše zajednice.

Mlad smo rasedivali u druge ribnjake koji su u toku prošle godine bili osposobljeni.

U 1949. godini ima u Saničanima 140 ha pod vodom. Pored starih matica iz okoline ribnjaka dobili smo oko 100 komada matica iz Končanice, koji su se dobro izmrijestile. Iako i ove godine još nismo imali umjetne hrane za ribu, donosi ova jesen već izvjesnu proizvodnju konzumne ribe i nekoliko stotina hiljada komada jednogodišnjeg šarana, s kojim će se nasaditi svi ribnjaci koji su u toku ove godine osposobljeni.

O uzgoju nutrie na umjetnim ribnjacima

Na umjetnim ribnjacima u NR Hrvatskoj uvedeni su dosada paralelni uzgoji svinja i pekinških pataka, kao sporedna grana djelatnosti. Ti paralelni uzgoji pokazali su se kao vrlo korisni i rentabilni.

Da bi se te mogućnosti paralelnih uzgoja što više iskoristile izvršiti će se još u toku ove godine pokusi sa uzgojem nutrie. Nutria je jedan glodavac sa vrlo skupocjenim krznom, a hrani se isključivo biljnom hranom — sašom, kojega na pojedinim ribnjacima imade u izobilju. Evo nekoliko zooloških podataka o njoj:

Nutria (dabar močvarni, *Myocastor coypus* Mo., *Myopotamus coypus*, *Myopotamus bonanensis comers*, *Hydromys coypus* Geoff.) jeste jedan južno-američki glodavac. Pod imenom »Nutria« razumijevaju južno-američki Španjolci i glodavca i njegovo krzno. Taj naziv preuzet je kasnije po trgovcima i uzgajivačima.

Pojas rasprostranjenosti nutrie proteže se od Patagonije i Ognjene Zemlje preko Argentine do Brazila. Nađena je i na 20. stupnju južne širine (Kriger) — dakle vrlo blizu ekvatora u Gran Chaco i na gornjem toku Rio Paragway.

Raznoliki klimatski uslovi uzrokovali su i veliku raznolikost u vrstama, koja se očituje u boji, dlaci, veličini i t. d.

Glavom je slična vidri ili dabru, a tijelom vrstama štakora (zamorac — ali i maloj činčili). Zbog toga je njeno zoološko uvrštenje još i sada sporno, no sigurno je, da se ne može svrstati u red štakora.

Duljina dozrele nutrie iznosi do 1 m, a od toga sam rep doseže 40 cm. Pri tome je mužjak znatno veći od ženke. Na tlu se kreće sa svinutim hrptom, te izgleda kraća, a protegne se samo kod plivanja.

Glava joj je snažna i široka, nasadena na kratkom vratu, njuška tupa, njuh slab, na gornjoj usni nalaze se četinjasti brci. Oči su joj srednje veličine, okrugle, malo izbočene. Zjenice se djelovanjem svijetla suzuju do male pukotine, što je dokaz da je noćna zvjerka. Vid joj je slabo razvijen. Uške su male zaokružene, gube se u dlakama. Sluh ima vanredan. Imade

četiri izbočena, jaka zuba glodavca, narančaste boje, nepokrivena usnama (dva gornja i dva donja). Ostali zubi odijeljeni su od glodavaca cjevkastim, crveno obojenim i bijelim dlačicama na mesnatoj podlozi, koja je kao nastavak usana i koja, suzujući se prema unutra, stvara mali otvor, koji se može potpuno zatvoriti. To joj omogućava glodanje i pod vodom.

Prsti prednjih nogu vrlo su osjetljivi, dok su prsti stražnjih nogu spojeni plivajućom opnom. Stražnje noge su mnogo duže od prednjih. Rep dug, obrašten rijetkom dlakom, skoro gol, ponešto ljuskav. Zbog nježnog kostura, hod joj je vrlo puzajući i kolebav.

Pokrovna dlaka je različita — manje ili više rđava, smeđa, čak skoro i crne boje. Na hrptu je boja tamnija nego na bokovima.

Obitavalište nutrie su tihe i plitke vode sa mnogo rastlinja, te jezera i močvare: gorske vode ne obiluju nutriom. Toplina vode ne igra nikakve uloge, jer ih ima i na vodama, koje se svake godine smrzavaju. Kemijski sastav vode ih također ne smeta (slana, salitrom zasićena voda).

Gnijezdo gradi na preplavljenim otočićima, isprepletenim biljem, podastrho sašom. U gustom šašu često se nađu proglodani hodnici i tuneli do gnijezda. Rjeđe na vodama nestalne visine, ispletu na razini vode temelj gnijezda, a nad njime krov u visini od oko 30 cm, kad voda raste na krovu staroga gnijezda izgradi novo i tako nastaju gnijezda na više spratova, dok je životinja nastanjena uvijek u onome koje je na razini vode.

Mušjak živi sa više ženki, te sa mladuncima čini jednu koloniju (kad živi na slobodi).

Parenje kod nutria nije vezano na godišnje doba. Nutria je izraziti biljožder, kako je već ranije spomenuto. Hrani se raznim travama, u glavnom sašom i drugim vodenim biljem i njegovim korijenjem.

Odličan je plivač, no slab ronilac.

Krzno je dosta skupocjeno. Cijeni se samo podloga, dok se pokrovna dlaka odstranjuje na razne načine. Šišanjem krzna izjednači se visina dlačica pod-